

L.
X
X
X
V
II.

ZVONČEK

Š
T
E
V.
8.

1935

1936

Vsebina osmega zvezka

	Stran
1. Andrej Rapè: Materam za njih dan, Dve pesmi	169
2. Vinko Bitenc: Teja in njena Velika noč	170
3. Jožkov prvi april	174
4. B. V. Radoš: Velikonočna, Pesem	174
5. Kalina Malina - Pavla Hočevarjeva: Striček Haralampi, Velikonočna zgodba, Ilustriral Mirko Subić	175
6. Na dnu morja	178
7. Zanimivosti iz športa in tehnike, S slikami	179
8. Ljuba Prenner: »Čiki«	181
9. Marijana Željeznova - Kokalj: Lukec Klucec, Pesmica	184
10. Velikonočni ringaraja, Risba	184
11. Dana Homolkova: Velikonočna pravljica	185
12. Ivan Albrecht: Pesem	187
13. Velikonočni zajček, Fotogr. posnetek	187
14. Polička športnega strička	188
15. Največja drevesa	190
16. Potopljena mesta	190
17. Pavle Flerè: Pavliha, Ilustrira Francè Podrekar	191
18. Iz mladih peres, I. Č.: Pomladne cvetice, Marjan: Velikonočna	192
19. Zastavice za brihtne glavice, Nagrade	Tretja stran ovitka
20. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG »ZVONČKARJEV«, TEM LEPSA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrť leta 7'50 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 37

APRIL 1936

ŠTEV. 8

Materam za njih dan

I.

Smehlja se očesce
iz zibelke mi,
kako sem vsa srečna
tvojih oči!

Ko nagnem se k tebi
pa jesti ti dam,
iz očk tvojih ljubkih
te vsega poznam.

Oči povedo mi,
da vse sem ti jaz,
od vseh da najdražji
ti moj je obraz.

Aj, aja! Zdaj spančka
in sanjaj sladko,
zaklad ti moj dragi,
na zemlji — nebo.

Ko stara bom, v tebi
bo moja mladost,
to bo mi plačilo.
Spl, moja sladkost!

II.

Beži mraz! Vse močne
moje trde so roke,
v dom moj, mraz, ne pojdeš:
v njem je mati — moje vse.

Panjev sem nacepil,
da dom grejejo,
njena síva leta
v njem se smejejo.

Beži glad! Prej mati
tešila ga je,
pa da sin bi pustil,
naj k njej v vas zdaj gre?

Sile, nekdam male
zrasle so na moč,
beži glad, zdaj sin je
materi v pomoč.

Beži skrb! Skrbela
mati prej ljubeče:
zanjo zdaj skrbeti:
ni je večje sreče.

Tejca in njena Velika noč

Ne vem, zakaj tako rad pišem o koroških bratih onstran Karavank. Nemara zato, ker sem že sam okusil vso grenkobo tistih dni, ko sem daleč proč od domovine, med samimi tujimi ljudmi, sanjal o domačih krajih, prestajal trpljenje in zaman koprnel po mili domači besedi.

Tako približno koprne bratje za mejami in čakajo — vstajenja.

Naj vam torej povem zgodbo o Lužnikovi Tejci iz Ravnega.

Kot petletno punčko sta jo izročila roditelja bogati gospe iz mesta, ki ni imela svojih otrok in je Tejco vzela za svojo.

Hudo, silno hudo je bilo materi in očetu, toda kaj sta hotela?

Še pet starejših bratcev in sestic je doma venomer prosilo kruha, ki ga jim mati mnogokrat ni mogla odrezati, zakaj beda je bila v hiši.

Simon Lužnik je bil prevaljski rudar. Zadnja leta je imel zelo skromen zaslužek, ker je bilo dela v rudniku čedalje manj. Slednjič ga je zadela še nesreča, da je docela izgubil delo.

Kaj naj stori, kako naj preživi ženo in šest otrok? V tistem času se je pripeljala iz mesta imenitna gospa. Pravili so, da je zelo bogata, da nima otrok, pa bi rada posvojila kakšnega revnega otroka.

Tudi pri Lužniku se je oglasila gospa.

Tejca, ki je bila zelo srčkano dekletce, ji je bila takoj všeč. Toda oče in mati v začetku nista hotela nič slišati o tem.

»Bo že kako,« je dejal Simon Lužnik; »res je hudo, hujše nam ne more biti, toda svojega otroka ne dam nikomur.«

Navsezadnje so se vendar tako sporazumeli, da bo gospa vzela dekletce seboj, toda brez vsakršnih obveznosti od strani roditeljev. Kardarkoli bi hotela roditelja, bosta lahko vzela otroka domov. In če bo Tejci dolg čas, jo bo gospa sama pripeljala domov na obisk.

Seveda je bilo dosti solzá in žalosti, ko so se domači poslavljali od Tejce. Očeta in mater je tolažila misel, da je mesto, kjer bo živela Tejca, v bližini Ravnega, da se bo otroku dobro godilo in bo nemara še nekoč srečna dedičina bogate gospe.

Le na eno nista pomislila roditelja; na to namreč, da se bo otrok med tujimi ljudmi — potujčil. Zakaj gospa — Matilda Repevschegg se je pisala — je bila tako imenitna, da ni hotela ali pa res ni razumela jezika domačinov.

Mati Lužnica je sicer omenila možu zastran tega, on pa je dejal:

»Ne boj se, žena; materinega jezika otrok ne bo pozabil. Če pa se kaj več nauči, tem boljše zanj.«

Tejca se je za čudo hitro privadila v novem domu. Prve dni se ji je tožilo po mami, po očku, bratih in sestricah. Kmalu pa se je vživela v druge razmere. Saj je imela vsega v izobilju. Lepo je bila oblečena, belega, mlečnega kruha je imela v izobilju, igrač pa toliko in takšnih,

kakršnih si je le pozelela. Samo tega ni mogla doumeti s svojo otroško pametjo, zakaj gospa, gospod in Lena ne govorijo tako, da bi jih razumela.

»Bim = bam = bim = bam so peli zvočni takrat, ko je Anka zletela med angelčke.«

Tisto noč se je Tejci sanjalo o samih angelčkih. Še sama je bila

Služkinja Lena je včasih nekoliko pokramljala s Tejco po domače, toda samo tedaj, kadar ni bilo gospe ali gospoda v bližini. Drugače pa je govorila prav tako tuje, nerazumljive besede kakor gospa in gospod.

Takole zvečer, preden je Tejca zaspala, se je Lena čestokrat sklonila nad njeno posteljco in polglasno zapela:

»Ajaj, ajaj, punčka moja...«

Potem je zašepetala:

»Ti si prav tak angelček, kakor je bila moja Anka.«

In Tejca je opazila pri tem solze v Leninih očeh.

»Kje pa je zdaj tisti vaš angelček?« se je Tejca z nedolžnimi očmi ozrla v služkinjo.

»Umrčkala je Anka, zdaj je pa angelček,« se je smehljala Lena.

med njimi, z Anko sta se igrali, majhne svilene peroti sta imeli in sta letali nad cvetočimi travniki...

Tejca je bila bistre glave in se je kmalu priučila tuji govorici. Sčasoma je razumela skoraj vse, kar ji je gospa govorila.

Ob nedeljah sta se vozili z gospo na obisk v Ravno. Tejčina roditelja sta bila silno vesela, da se vsaj enemu njunemu otroku tako dobro godi. Tejca je prinašala seboj igrače in slaščice ter jih delila med svoje bratce in sestrice, ki so skoraj zavistno strmeli v svojo gosposko, srečno sestrico.

Angelčkov pa Tejca ni mogla pozabiti. »Veš, mamica,« je pravila, »naša Lena je imela punčko, ki je odšla med angelčke. Ali ti poznaš angelčke?«

»Seveda jih poznam,« je mati požala Tejco.

»Ko boš o veliki noči prišla domov, jih bova šli gledat v cerkev, k božjemu grobu.«

»Joj, to bo lepo!« je Tejca zaploskala z ročicami. Od takrat je mislila samo na angelčke in na veliko noč, ki se je res že urno približevala.

Pa še na nekaj je Tejca večkrat mislila; na svojo mamico. Čim večkrat sfa z gospo prišli na obisk, tem težje se je Tejca spet ločila od domačih, posebno od mamice, ki je znala tako ljubeče govoriti z njo kakor nobeden, ne gospa, ne gospod, niti Lena ne.

Že skoraj leto dni je bila Tejca v mestu. Polagoma se je naveličala igrati, lepih oblek, slaščic in drugih dobrih stvari. V njenem drobnem srčku se je pričelo vzbujati — domotožje. Bolj tiha je postala in gospo je včasih zaskrbelo, ker je menila, da je otrok kaj bolan.

Na velikonočno nedeljo sta se gospod in gospa nekam odpeljala in Lena je ostala s Tejco sama doma.

Tisto leto je bila velika noč zelo zgodaj. Hladni pomladni vetrovi so brili pod nebom in podili oblake sem in tja. Po poljih in senošetih v okolici mesta, po skritih jasah je tu pa tam še ležal sneg.

Zato sta Lena in Tejca vse popoldne sedeli v kuhinji in se pomenkovali o tem in onem.

Tejca je izpraševala Leno o angelčkih, hotela je vedeti, kje so in kdaj jih bo videla.

»Jutri jih boš videla, Tejca, ko pojdeš v Ravno,« je odgovorila Lena, ki se ji je ves čas dremalo. Knjižga, ki jo je držala v naročju, ji je že nekajkrat zdrknila na tla in jo je Tejca vedno znova pobirala.

Slednjič je Lena prav trdno zadremala. Tejca je knjigo pobrala in jo položila na mizo.

Bilo je že pozno popoldne. Sonce se je nagibalo, skozi kuhinjsko okno so posijali poslednji njegovi žarki, ki so se bili prikradli izza oblakov.

»Zdaj pa grem k mamici, angelčke gledat,« se je nenadno domislila Tejca.

Vzela je svojo košarico, jo napolnila s pirhi in pomarančami, ki jih je imela spravljene v predalu, in tiho, po prstih odšla iz kuhinje.

Mrzel veter ji je pretresel telesce, ko je brez plaščka in razoglava stopila na ulico.

Razgledala se je naokrog, nato pa jo mahnila naravnost v smeri proti Ravnemu. Pot ji je bila precej znana, saj sta z gospo že nešteto krat hodili ali pa se vozili tod na izprehod.

Tejca je zašla na stezo, ki je vodila preko polja. V daljavi, ob parobku gozda, je čepela vas. To je bilo Ravno.

Tejca je kmalu začutila mokroto v tenkih čevljkah, ker so se ji prihoji nožice vdirale v razmočeno zemljo. Nekajkrat je morala celo prekoračiti liso snega, ki ji je zaprla pot. Zeblo jo je, vsa je trepetala in že ni več čutila drobnih prstkov, ki so se krčevito oklepali košarice.

Toda hrepenenje po domačih, želja, da bi videla velikonočne angelčke, je bila tolikšna, da je Tejca pozabila na vse težave. Šla je naprej in v mraku dospela v vas.

»Za božjo voljo — Tejca!« se je prestrašila mati, ko je ob durih za-

gledala svojega otroka, vsega trepetajočega in premraženega. Planila je k Tejci in jo vzela v naročje.

»Kaj pa se je zgodilo? Govori, Tejca, otrok moj!«

»Nesrečni otrok,« je oče pobožal Tejco! »zakaj pa si prišla sama, pa zdaj v tem mrzlem vetru?«

Tejca je bruhnila v jok. Zobje so ji šklepetali, ko je nato pomirjena dejala:

»Gospa ni doma, prišla sem gledat angelčke in tole sem vam prinesla.«

Pomolila je bratcem in sestricam, ki so se začudeno drenjali okrog Tejce, košarico s pirhi in pomarančami.

»Moj Bog, saj si vsa blatna in mokra. Brž v posteljo, da se ne prehladiš,« je zaskrbelo mater. Sezula je Tejci čeveljčke, ki so bili na debelo obloženi s prstjo in vsi premočeni. Nožice so ji bile višnjevkaste in mrzle ko led.

Čez eno uro sta pridrveli s kočijo služkinja Lena in gospa, ki se je bila medtem vrnila.

»Ali je Tejca pri vas?« je vsa v skrbeh vprašala.

»Dà, doma je,« je žalostno odvrnila Lužnica. »V postelji leži, mraz jo trese, bojim se najhujšega.«

Lena je presunljivo zajokala.

Vsi so se zbrali okrog postelje, kjer je ležala Tejca z zaprtimi očmi kakor bi spala. Droben obrazek je bil ves rdeč od vročice, ki jo je kuhala. Neenakomerno, hitro je soplala. Zdaj pa zdaj je pogledala okoli stoječe in spet zaprla oči.

Gospa je brž poslala po zdravniko.

»Otrok se je močno prehladil,« je ugotovil zdravnik z resnim obrazom. »Pljučnica je neizogibna; mogoče jo otrok preboli, če ne...«

A Tejca ni prebolela bolezni. Že tisti dan po praznikih je izdihnila svojo mlado nedolžno dušico. Preden je umrla, se je dvignila v postelji, zgrabila ihtečo mamico za roko in se blaženo nasmehnila.

»Jej, mamica, angelčki prihajajo, tudi Anka je med njimi! Smehljajo se mi, k sebi me vabijo. Polne roke cvetlic imajo in zlatih pirhov. Kajne, mamica, to so velikonočni angelčki? Jaz... grem... z njimi... mamica...«

Glava ji je omahnila na blazine, s smehljajem na ustnicah je Tejca za vedno zaspala.

Grenka žalost se je naselila pri Lužnikovih.

Tudi gospa Matilda je bila neutolažljiva in je še tisto uro odpustila služkinjo Leno zaradi »malomarnosti v službi«.

Ko se je mati v neizmerni bolesti sklanjala nad mrtvo hčerkico, je vzdihnila:

»Srce mi krvavi po tebi, Tejca. Toda če pomislim, da bi se bila kdaj v življenju odtujila materi in bi nemara celo zasovražila njen jezik, je skoraj boljše, da si odšla med angelčke. Odšla si taka, kakršna si bila: še vsa moja, vsa naša...«

To so bile besede Tejcine matere, ene izmed mnogih, ki čakajo tam za Karavankami velike noči, vstajenja...

Jožkov prvi april

Lani pred prvim aprilom se je Jožko bahal, da ga 1. aprila ne bo nihče speljal: pazil bo na vso moč, tako da bo kaj takega docela izključeno...

»No, ne vem, Jožko, če boš tako premeten!« mu je rekla mama in se nasmehnila.

»Aha... ti me hočeš nekam poslati, kaj ne!«

»Niti na um mi ne prihaja! Mislim pa, da so tvoji sošolci tudi tako prebrisani kakor ti in te bodo speljali — —«

»I, kje neki! Jaz si že zdaj neprestano ponavljam v duhu, da prvega aprila ne bom od zjutraj do večera nikomur nič verjel!«

In vendar je Jožko lani igro izgubil! In prav z materjo!

To je bilo takole: Zjutraj, ko je še ležal v postelji in se prebujal, je hipoma čul iz kuhinje, ki je bila odprta, da oče nekaj potihem govori z materjo... Iz radovednosti je napel ušesa in je slišal:

»Imaš prav... če bo v nedeljo lepo, bi se lahko peljali nekam iskat letovišče — — Meni bi bilo to prav!«

»Meni tudi! Druge dni ne morem. In to bo hkratu tudi naš prvi pomladanski izlet! Pojdemo z Otoč skozi gozd in čez travnike v Kro-po. To pot smo že enkrat šli, se spominjaš? Takrat je bil Jožko z nama. Toda bil je še majhen, noge so ga bolele in moral sem ga precejšen kos poti nositi na hrbtu.«

»Pa misliš, da bi zdaj že vzdržal? Ne bo ta pot predolga zanj?«

»Tudi jaz premišljuje... Toda to je prav preprosto. Pojdeva sama na izlet, Jožka pa dava k babici!

Ko je Jožko to čul, je planil s postelje, stekel v kuhinjo in klical: »Jaz ne pojdem k babici, jaz hočem z vama na izlet!« — — —

Nato so se starši zasmeli in oče je dejal: »To je bil vendar samo april! Midva sva dobro vedela, da ne spiš in da poslušaj! Saj veš, da pojdeš z nama!«

Tako se je dal Jožko lani vendarle opehariti.

Velikonočna

Rožna zarja
nad gorami
kakor zlat obroč,
sreča v srcih,
mir med nami —
je Velika noč.

Vse poljane
zelenijo
in gozdovi že šume,
a škrjančki
melodijo
nad poljanami drobé.

Še mi, bratje,
o pomladi
si zapojmo glasni spev,
da povsod se
v svetli nadi
pesmi bo glasil odmev!

Striček Haralampi

Velikonočna zgodba

Strička Haralampija so poznali vsi. Imel je majhno knjigarno. Prav lepo je bila urejena in vedno polna otrok. Hodili so si kaj kupovat in pa, da so se malo pogovorili z dobrim stričkom Haralampijem. On se je znal tako lepo pomeniti ž njimi, za vsakega je imel primerno besedo. Pa tako lepo jo je povedal, da je otrok kar zažarel od sreče, celo takrat, ko ga je striček grajal. Velikim in suhim je rekel striček Haralampi Donkijhotovci, majhnim in debelim pa Štepiharji. Malega rjavopoltega fantka je krstil za Indijca, drugega, svetlolasega za Eskima, tretjega za Amundsena, ker je vedno nosil pasico okoli vratu, četrtega za Sinibada mornarja, ker je večkrat kupoval lesene ladjice; učiteljevemu sinu, ki je videl v vsakem ptičku, ki je letel po nebu, aeroplan, pa je rekel Lindberg. Fantičku, ki je najbolj tiho govoril, je dal ime Komarček, najbolj živemu, ki je vedno sikal in požvižgaval, Cvrček, največjemu debeloglavcu pa Rogač. Kdo bi mogel naštetiti vse vzdevke, ki si jih je bil izmislil striček Haralampi za otroke iz oddaljene mestne četrti.

In koliko je znal striček Haralampi!

Otroci so se obračali nanj z najtežjimi vprašanji. Nekoč ga je vprašal Lindberg:

»Ali se lahko pride na mesec v sto letih?«

Striček je malo pomislil, se popraskal za ušesom in odgovoril.

Vse, kar je rekel striček Haralampi, je bilo zakon ne samo za otroke, ampak tudi za roditelje. Kajti očetje in matere v tem skrajnem predmestju prestolnice niso bili učeni. Nekateri so se znali samo podpisati.

Vsako leto pred božičem in pred veliko nočjo je knjigarnar delil malim

kupovalcem darilca, ki jih je sam izdeloval. Kaj bo dal letos za veliko noč, tega ni nihče vedel. Zaman so radovedne in nedočakljive glavice kukale pri vratih, da bi odkrile skrivnost. Nepotrpežljivost je bila vsak dan večja. Siromašni otroci iz oddaljenega predmestja niso od nikogar drugega pričakovali darj. Matere so prale tuje perilo in so kupovale samo kruh, milo in modrilo. Pa očetje? Očetom niso niti na mar hodile take neumnosti. Prihajali so domov pozno zvečer in so odhajali rano zjutraj na delo. Samo striček Haralampi ni pozabil ubogih otročkov.

Za knjigarnico zadaj na koncu dvorišča se je tiščala mala kolibica z vegasto streho. Ondi je živela siromašna vdova z dvema deklicama; Irinko in Slavko. Irinka je bila lep otrok z velikimi modrimi očmi. Svetli laski so se ji v dveh debelih kitah spuščali po hrbtu, nad visokim čelom pa so se ji vili kodrčki. A Irinka se ni nikoli videla v ogledalu in ni vedela, kako je lepa, ker je bila od rojstva slepa.

Marsikaj je Irinka slišala o stričku Haralampiju. Predstavljala si ga je kot starca z belo brado, in naj jo je Slavka še tako prepričevala, da striček nima brade, ni hotela verjeti. Ko je izvedela, da že pripravlja velikonočna darila, ji je srce močno utripalo. Slavka ji je bila kupila pri njem samo male orglice, pa to je bilo že dolgo. Bog ve, ali se bo striček Haralampi spomnil tudi nanjo! Ali bo pripravil darilce?

Končno je vendar prišla dolgo pričakovana velika sobota. Zgodaj zjutraj se je prvi javil v knjigarni Rogač.

»Ali po darilo?« vpraša hudomušno striček Haralampi in ga pogleda iznad naočnikov.

Fantiček žalostno molči.

»Kakšno darilo bi rad? Poglej me vendar! Še umil se nisi. Krmežljivim otrokom ne dajem nič.«

Rogač osramočen odide. Za njim priteče Amundsen.

»Ali prihajaš s severnega tečaja, da si se tako zavil?« ga smeje vpraša knjigarnar.

»Mama me je tako zavila.«

»Dobro, dobro. Mama že ve, kako je treba. Jaz se ne mešam v to. Ti le njo ubogaj. Ali ubogaš mamo?«

»Bom ubogal,« hitro odgovori Amundsen, ne da bi umaknil pogled z rok strička Haralampija.

Pa je zaman čakala Irinka. Vsi so jo pozabili tisti dan, celo Slavka, njena sestra, ki je bila skrivaj zbežala od mame na ulico. Že se je mračilo. Irinka je po zvonovih spoznala, da se dela noč. Kmalu bo striček Haralampi obrnil ključ v knjigarnici. Irinka bo

Kakor bi mignil, že drži otrok v roki malo rožasto podobico v papirnatem okvirju s šipico, jo gleda in ne more verovati svojim očem. Še nobeno leto ni striček Haralampi dajal tako lepega darila.

Amundsen skoči na ulico. V trenutku je vse predmestje izvedelo novice. Otroci so se kar vsuli v knjigarno in čakali, da pridejo na vrsto.

Irinka ni vedela, kaj je to podobica. Res je zvečer molila k Materi božji, a predstavljala si jo je živo na steni. Ali je mogoče, da Mater božjo, ki odpušča grehe, vzameš s seboj in jo nosiš v rokah! In čim bolj je slepa deklica premišljevala, tem bolj goreča je bila njena želja, da bi kakor drugi otroci tudi ona imela podobico. In upala je sirotica, da bo stari striček Haralampi prišel k nji in jo ji prinesel, kakor je včasih mama nosila petelinčke iz lecta.

slušala, kakor vsak večer, kako bodo utihnile stopinje. Jutri ga pa ne bo, ker je velika noč.

Ne da bi kaj premišljevala, vstane od mize, malo postoji in ko vidi, da ni nikogar, ki bi jo zavrnil, gre na dvorišče in se dotiplje do vrat. Na ulici je bilo čisto tiho. Otroci so se gotovo igrali v drugi ulici. Irinka stopi previdno čez prag, gre ob ograji in pride do knjigarnice, zatiplje stopnico, stopi nanjo in gre v trgovnico. Velike in svetle oči gledajo samo v eno točko, a ne vidijo ne slik, ne punčk, ne balončkov in piščalk, ki so tako mojstrsko razvrščene po polici poleg zvezkov in knjižic s pravljicami.

Striček Haralampi je sedel za veliko stekleno steno in je nekaj delal. Naočniki so mu zlezli nizko na nos, svetli, skoraj beli lasje so bili skuštrani nad čelom. V prodajalnici ni bilo nikogar. Otroci, ki so bili že dobili da

rove, niso več nadlegovali strička, zato je lahko mirno delal, preden bo zaprl. Hitel je, da bi dodelal veliko podobo, ki jo je rezal v les.

Striček Haralampi in Irinka stojita drug pred drugim, ne da bi se videla, on sklonjen in globoko zatopljen v delo, ona vzravnan in nepremična kakor velika lutka s široko odprtimi mrtvim očmi. Z desno roko se opira na polico, kjer so igračke. Ali je siročica spoznala, da so ondi razpostavljene punčke in piščalke? Vzdignila je roko, da bi jih pobožala. V tem trenutku pa je nekaj padlo na tla s strašnim ropotom in se razbilo.

Prodajalec poskoči, kakor da ga je kdo zbudil iz spanja. Naočniki mu padejo s nosa in se zanihajo na vrvi. S pisanim pogledom zapiči oči v Irinko in obraz ima začuden. A ko vidi v črepinjah največjo punčko, ki je bila njegov ponos in o kateri so male deklice lahko samo sanjale, pa striček Haralampi, ki je vedno tiho govoril, zakriči:

»Ti, neroda ti! Kaj si napravila? Zakaj nisi pazila? Razbila si mi najdražjo punčko, mojo ljubo Saško!«

Ko začuje Irinka ime te punčke, jo prevzame strašen obup. Kolikokrat je slišala, da so govorili o Saški! Ustnice bedne deklice zatrepčejo srce se ji skrči od bolesti, ki se ji naglo izvije po grlu... kakor bi trenil, se zasliši po prodajalni obupen plač. Ljudje na cesti obstanejo in se ustavljajo na vratih.

Irinki je tako hudo, da pozabi nase in neutolažljivo joka. Le v presledkih ji zašepetajo usta: »Kaj sem naredila, moj Bog, kaj sem naredila! Kaj bo sedaj? Ljuba mamka božja, pomagaj mi!«

Te solze so stričku Haralampiju utolažile jezo. Prvikrat se je zgodilo, da joka otrok v njegovi knjigarni. Sem prihajajo vsi le po veselje. Dobri striček se domisli, da ni dal tej deklici še nič, in da bi jo potolažil, ji da podobico s šipico in papirnatim okvirčkom. Daje ji jo, daje prav blizu, a Irinka je ne vidi. Šele sedaj spozna striček Haralampi, da je otrok slep. Spomni se, da je to Slavkina sestra, ki sedi do-

ma vse dneve, ne hodi v šolo in se ne igra. Sedaj razume, kaj se je zgodilo slepi Irinki, pa ji pravi pohlevno kakor vedno:

»Ne jokaj, otrok moj! Saj ni nič... Ti si se gotovo prestrašila... ali ti je hudo za Saško? Oh, če bi ti vedela, kakšno strašilo je bila Saška!... Lasje so se ji bili odlepili, ena roka je bila počena... To je bila najbolj stara punčka... Nihče je ni hotel kupiti do sedaj... Še sam sem jo mislil za veliko noč vreči iz prodajalne... Nikar ne jokaj... Saj ni vredna tvojih solz... Še dobro delo si mi storila, ko si jo razbila... Jaz bi se morda še letos ne bil odločil, da bi jo zavrgel... Daj, pojdi z menoj in sedi tu na ta stolček, da se boš odpočila!«

Ni ga otroka, ki bi se mogel upirati tem besedam, izgovorjenim naravnost iz srca. Irinka uboga, sede na stolček in globoko ihti.

Nenavadna misel šine v glavo stričku Haralampiju: podaril bo slepi revici lepo podobo, ki jo dela že dve leti. Kajti samo ta obraz vidi lahko Irinka s svojimi prsti. Nežno lice Materne božje, tanke roke, ki drže malega Jezuščka, debele njegove nožice, sijaj okoli Marijine in Jezuščkove glave — vse to se dobro pozna na lesu in se lahko otiplje.

Ljudje, ki so se radovedno zbrali okoli knjigarnice, se niso mogli načuditi, ko je striček Haralampi, najpripljubljenjši človek v predmestju, prijel Irinko za roko in jo spremil do doma, kamor je nesla nenavadno darilo.

Drugi dan je vse predmestje vedelo o tem. Ljudje, vsi v prazničnih oblekah, so hodili gledat sveto podobo. Irinka je v koteninasti oblecki sprejemala goste in se smehljala. Sedela je na stolčku, podobo pa je imela naslonjeno na kolena. Mali otroški prstki so nežno polzeli po svetem obrazu.

O tej veliki noči se je siromašna hišica Irinkine družine prvokrat zasmejala. Toliko gostov ni še nikdar videla.

Prišli so tudi otroci. Nekateri so nevoščljivo pogledovali Irinkino darilo. Kaj so bile male papirnatode-

bice v primeri s podobo, ki je rezana v les. Rogač, ki je bil najbolj nenasiten, jo je celo potipal in potegnil iz rok. A Sinibad mornar je skočil kakor lev in zapodil nagajivca iz hiše. Amundsenova mati je prinesla Irinki čisto novo pleteno jopico svoje pokojne hčerke. Čriček ji je podaril orglice, ki so bile dvakrat večje kakor Irinkine. Več žensk ji je prineslo kolačke in pirhe. Stara ženica pa se je prekrizala

in poljubila sveto podobo. Potem je pripovedovala ženskam, da je ta podoba čudodelna in da bo pomagala, da bo otrok spregledal.

Irinka je poslušala, vse je poslušala. Prstki so se ji tresli in gledali kakor deset očesc, po licu se ji je razlivala čudna svetloba, ki se je odražala v velikih in svetlih očeh, uprtih neprestano v eno točko, kakor da bi videle...

(Prevedla Pavla Hočevarjeva.)

Na dnu morja . . .

Odkar plovejo ljudje z ladjami po morju, beleži kronika nesreče. Koliko čolnov, jadrnic, oceanskih parnikov, torpedovk in jaht se je že potopilo! Spodaj na dnu morja se zrušijo, morske živali se vgnezdijo vanje in kmalu prevleče ladijske razbitine debela plast blata. Toda včasih pa pridejo živa bitja s površine morja v globino, čudno oblečena, z debelimi jeklenimi in gumiastimi oblačili, in vrtajo, pilijo, sekajo in iščejo. Iščejo pa zlato in druge dragocene predmete. Zraven pa napravljajo zelo zanimiva opazovanja.

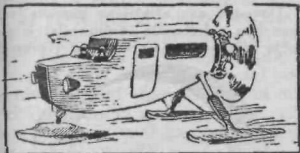
Tako je uspelo potapljačem, ki so po nalogu neke južnoameriške družbe delali v nekem zalivu, odkriti ruševine neke ladje, ki se je tam potopila pred več kakor dvesto leti. Ladjo so odkrili v globini 540 metrov, v pasu, kjer vlada pod vodo popolna tema, katero je mogoče razsvetliti le z najmodernejšimi žarometi s svetlobno jakostjo sedemdeset tisoč sveč. Bila je to razbitina ladje »Haarlem«, katero je presenetil hud vihar in se je potopila z velikim številom potnikov. Najbolj čudno pa je, da so potapljači odkrili še eno ladijsko telo na istem mestu. Razbitine ladje »Ryvangen«, ki se je potopila pred kakimi 40 leti, so ležale preko ladje »Haarlem«, ki se je pogreznila že 150 let preje.

Drugo veliko ladijsko pokopališče leži pri Ognjeni Zemlji v Magalhaesovi cesti (Južna Amerika). Tu je našlo svoje poslednje grobišče posebno veliko jadrnic, katerim so postali usodni strašni viharji, ki divjajo v tem pasu. Večina vseh teh ladij je bila razbita na neštetihih skalah, pečinah in klečeh. Veliko žrtev imajo tudi megleni skladi na obalah Nove Fundlandije na severovzhodni obali Amerike in Labradorja (severoameriški polotok med Atlantiškim oceanom in zalivom Hudson). Monsuni (morski vetrovi) Tihega in Indijskega oceana so ustvarili velika ladijska pokopališča na obali San Franciska, v zalivu Aden (Afrika) in v morski cesti Bab el Mandeb (po naše: Vrata solz, morska ožina ob Rdečem morju). Posebne vrste pokopališče leži v Sargasovskem morju (severni del Atlantiškega oceana) med otoki Bermudas in Kanarskimi otoki. Morski tokovi priženejo razbitine ladij iz vseh delov morja na ta kraj, kjer se sčasoma nabere na ladijskih telesih toliko morske trave in halog, da ne bo teh nikoli več mogoče dvigniti.

Velikanski zakladi so pokopani na teh pokopališčih. Včasih jih obiščejo možje, napravljeni v čudna oblačila, ki tolčejo in vrtajo in iščejo tisto kovino, ki se tako lepo sveti. Često zapuste kaj kmalu to tiho pokopališče, včasih pridejo z bogatim plenom na površino, kdaj pa ostanejo tudi za vedno spodaj.

Zanimivosti iz športa in tehnike

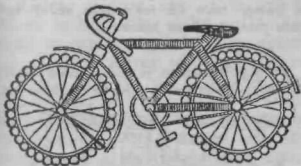
Na prostranih ruskih ravninah uporabljajo moderne sani s propelerjem kot pro-

metno sredstvo. To vozilo doseže na snegu isto hitrost kakor avtobus na dobro negovani cesti.

Zelo zabaven šport je skakanje z balonom. Je to velik balon, ki ima v premeru šest metrov in je napolnjen s plinom; nanj se privežemo z nosili, ki so podobna padalu. Nato se zaletimo, odženemo od zemlje in zaplovemo 10 do 15 metrov visoko v zrak. Na ta način lahko preskočimo celo hiše.

Originalen domislek sta uresničila dva holandska kolesarja, ki sta se odpovedala običajnim kolesnim obročem z gumijastim

plaščem in zračno cevjo in sta opremila svoji kolesi z žogami iz polne gume. Čeprav danes še niso docela prepričani, da se na teh žogah dobro vozi, je treba vendar upoštevati nekatere prednosti, ki jih ima ta način. Predvsem odpadejo pri teh obročih pokvare zunanjšega plašča in notranje gumijaste cevi, ki nastanejo povečini takrat, kadar povozimo kak oster predmet. Zaradi tega odpade tudi zamudno in nadležno krpanje omenjenih delov kolesa in montiranje plašča, kar je že velika prednost. Takega kolesa pa ni treba tudi nikdar polniti z zrakom.

Prebivalci ruske vasice Artomonova, ki še nikdar niso videli letala, so bili pred kratkim priče nenavadnega dogodka. Župan te vasi, častitljiv starček 75 let, se je zelo zanimal za skakanje s padalom iz letala. Na vsak način je hotel tudi on poskusiti to spretnost in je toliko časa prisil, dokler mu niso dovolili, da je smel z letalom v višine in skočiti iz njega s padalom na zemljo. Točno se je držal navodil, ki so mu jih bili dali, in je v višini 500 metrov skočil brez oklevanja v prazni prostor. Pristal je mehko in varno na zemlji in je odgovoril, ko so ga vprašali, da ni imel niti najmanj strahu. »Ravno tako se mi je zdelo,« je povedal, »kakor da bi se nenadoma spremenil v divjo kozo!«

Pilot Cleus Sohn je predvajal v Miami (Amerika, zimsko zdravilišče na južni obali polotoka Floride) s svojim na po-

seben način zgrajenim padalom v obliki netopirja vratolomne skoke iz letala.

Tu spodaj pa vidimo najnovejše športne sani, ki so opremljene z bencinskim mo-

torjem in prevažajo lagodne zimske športnike v višine, da se jim samim ni treba mučiti navkreber.

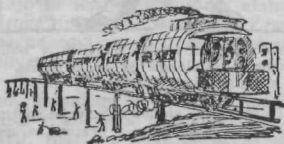
Krogla, ki jo vidimo na spodnji sliki, je narejena iz lahke in prožne kovine in jo

lahko športnik, ki se nahaja v njej, premika v vsako poljubno smer.

Največjo zgradbo pod morjem bodo pričeli graditi te dni. Bo pa to predor iz Japonske na celino in bo vezal Japonsko s polotokom Korejo; predor bo dolg 150 kilometrov in s tem najdaljši predor na svetu.

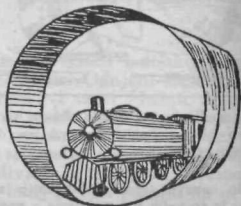
Ta čudežni vlak na samo eni tračnici, ki je upodobljen tu spodaj, je vozil pred 50 leti v Bostonu v Ameriki.

Vsi veste, da so Japonci zelo spretni ljudje, ki znajo izdelovati izredno lepe umetnine. Pred kratkim je napravila neka tvornica porcelana v Tokiu čajne skodelice. To samo na sebi ni nič posebnega, toda vsaka teh skodelic je narejena iz tako finega porcelana, da ni debelejša od ene petinke milimetra. To je tako tenek porcelan, da si ga niti predstavljati ne morete. Seveda niso izdelali teh skodelic, ki so skoro tako prozorne kot steklo in poleg tega še okrašene z umetno slikarijo, v velikih množinah. Med sto teh skodelic, ki so jih napravili, se jim je popolnoma posrečila le ena, ki je tudi najdražja in velja okrog 6000 jenov japonskega denarja (v našem denarju približno 180.000 dinarjev).

Prebivalci Fidži-otokov v Velikem oceanu so zelo spretni igralci nogometa in igrajo to igro, kakor zamorci in Abesinci, kar z golimi nogami. Neki športni posrednik ima namen povabiti eno moštvo teh eksotičnih nogometašev v Evropo. Videl jih je igrati in je mnenja, da bi celo proti najboljšim evropskim moštvom dobro odrezali.

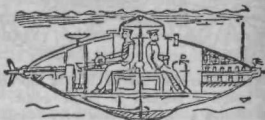
Dovodna cev električne naprave velikega jezusa v Koloradu (Kalifornija) je največja jeklena cev na svetu. Ima v premeru

10 metrov, debelina njene stene pa znaša $2\frac{3}{4}$ cola (približno 7,5 cm). Celo največja lokomotiva ima v tej cevi dovolj prostora.

Pri športnih prireditvah na Angleškem prirejajo večkrat zabavne štafetne teke, pri katerih sodelujejo od ene družine stari oče, oče in sinovi. Ker te prireditve občinstvu zelo ugajajo, so vpeljali pred kratkim ta način športnega udejstvovanja tudi za dame, tako da tekmujejo sedaj tudi stara mati, mati in hčere.

Prvo podmornico je izumil pred 50 leti francoski inženjer C. Goubet. Samo dva

moža sta imela prostora v njej; seveda se nista mogla niti geniti in sta napravila potovanje pod morsko gladino le sede.

Največjo kepo zlata v zadnjih sto letih so te dni našli v Uralu v Rusiji. Tehta 14 kilogramov. V poslednjem stoletju so samo trikrat izkopali zlate kepe, težje od 10 kg. Največjo kepo pa so našli l. 1832. Tehtala je 24 kilogramov.

»Čik«

»Čik« je kar preko noči dorasel v lepega, a zelo predrznega sračjaka, ki ga je moral gospod naddavkar včasih tudi malo našeškati po glavi, ako je bil le preveč hudoben. V stari košari že dolgo ni hotel več prebivati. Med dnevom je bil na hodniku, ponoči pa je spal v svoji kletki, ki jo je imel gospod naddavkar v svoji spalnici.

Ko je gospod naddavkar zjutraj odprl kletko, je zletel »Čik« najprej na omaro in se odtod razgledoval, kaj je novega po sobi. Ko se je gospod naddavkar bril, se je »Čik« iz bogve katerega vzroka vedno silno razsrdil nanj. Priletel je z omare gospodu naddavkarju na glavo in ga s kljunom pošteno obdelal in gospod je moral odložiti britev in spoditi nadležneža na hodnik, če je hotel imeti med britjem mir.

A tudi na hodniku je hotel biti »Čik« neomejeni gospodar položaja. Gorje »tigru«, ako se je prikazal, če je bil »Čik« slabe volje. Zapodil se mu je na hrbet, ga oključval, ga vlačil za rep in ubogi »tiger« je moral gledati, da čimpreje zbeži; kajti da bi vrnil nagajivi sraki milo za drago, na to še misliti ni bilo, ker je bil takoj tepen, ako sta gospodar in njegova hčerka le domnevala, da je »Čika« postrani pogledal.

Zato je bil »tiger« zelo užaljen in se je raje potepal po vaških skednjih in dvoriščih, si iskal tovarišije in plena drugod in prihajal domov samo, če mu je krulil želodec.

Saj še pri jedi ni imel miru, če je bila sračja zgaga blizu. Mirno in nič hudega sluteč je jedel, ko je že priletel hudobec in mu odmikal skledo. Čim bi jo hotel braniti, bi bilo joj!

Zato je prihajal tudi v kuhinjo le še redkokdaj in se izogibal sračjaka, kjer je le mogel.

»Čik« pa se je razbohotil v vsej svoji prevzetosti in svest si svoje velike veljave pri hiši.

Celo »Tedi«, zelo oblasten in predrzen pes, mu ni bil kos. Le od daleč je lajal nanj, »Čik« pa mu je vračal zmerjanje s togotnim krakanjem.

Kadar ni bilo niti »tigra« niti »Tedija« blizu in se tudi gospod naddavkar ni ukvarjal z njim, je bilo »Čiku« dolg čas. Premišljeval je, kako bi se zabaval in ponagajal drugim.

Zletel je skozi odprto okno hodnika in skozi drugo okno na verando, kjer je imela Nanika vse v najlepšem redu pospravljeno.

Takoj se je lotil vezanih prticev na mizah in omari, jih zvlekel na tla, prevrnil pepelnik, oključval odevjo, ki je ležala na divanu, in pulil vato iz nje. Ako pa je izsledil le košček papirja, pismo ali listek, ga je razcepil na drobne kosce in jih pometal po tleh naokrog. Preden je spet odfrčal na svoj stari prostor na hodniku, je zapustil na verandi seveda še svoje spomine, ki jih je morala ogorčena Nanika snažiti.

A tudi kadar je bil zaprt v kletki, ni miroval, če le vratca njegove ječe niso bila prislonjena k steni. Čim ni bilo nikogar v sobo, jih je s kljunom malo odprl in smuknil na prosto. Najprej se je spravil nad postelj svojega gospodarja, jo odgrnil, ključval po odeji in blazini in ju ponečedel. Potem šele je pričel razsajati med časopisjem, knjigami in cigarnimi ogorki na mizi, nekoč je pomočil svoj radovedni kljun tudi v črnilo, pa mu menda ni posebno prijalo. Pač pa je silno rad jedel milo, a ni ga le jedel, ampak se je z njim tudi pod perotni napolnil, kadar mu je postavila Nanika umivalno skledo in sprva menda iz raztresenosti tudi milo na hodnik. Kopal se je »Čik« sila rad, najsi je

bila še tako trda zima. Ves moker in polizan je bil videti kakor pravo strašilo. Še grši pa je bil poleti, ko se je jel misiti in ko je domalega izgubil vse perje. A to ga menda ni prav nič motilo. Še predrzneje je stegoval svoj oskubljeni vrat in mahedral z repom, ki ga je bilo le dvoje, troje klavnih peres.

Pri jedi je bil zelo izbirčen, sicer pa je tudi le malo jedel. Nezabeljenih jedi sploh ni maral, kaj še le da bi goltal suha zrna. Najraje je prežal na ocvirke in ako sta jedla gospodarja zabeljene žgance ali krompir, je naglo prifrčal, pokradel nekaj ocvirkov in zginitil z njimi. Tudi sirove skorje in razno pecivo mu je šlo v slast, kar pa ni mogel pojesti, je skrtil pod omaro, po kotih in še bogvekodí, da se je Nanika seveda jezila, ko je z metlo spravila marsikaj napol gnilega ali plesnivega na dan, kar si je bil »Čik« shranil tam za poznejše, slabše čase. Pil je mleko in vodo, če pa je zagledal v kozarcih kaj drugega, na primer vino, si ni mogel kaj, da ne bi poskusil in krakajoč izrazil svoje dopadajenje ali pa tudi svojo nevoljo. Nekoč je jedla Nanika piškote. Seveda je prišel tudi »Čik« takoj po svoj delež. Vsedel se je Naniki na ramo in terjajoč krakal ter stegoval svoj kljun po piškotih, ki so bili na krožniku, poleg katerega je imela Nanika tudi kozarček sladkega vina. Namočila mu je piškote v vino in »Čik« kar ni mogel dovolj naglo hlastati in goltati, tako mu je teknilo in kar nehati ni mogel, dokler nista bila krožnik in kozarec prazna. Posledice niso izostale. Poskušal je letati, a ni se mu posrečilo. Hotel je skakati po sobi, a čim je skočil, je padel po tleh, ker je bil tako pijan, da ga je kar zanašalo. Menda se mu je tudi prav pošteno mešalo v glavi, ker je zgrešil skoro vsak korak in padel po tleh, kakor da bi se šele učil držati ravnotežje. Potem pa je na zaboju zaspal in ko se je prebudil, je bil že spet v svoji kletki.

Na veliki petek se je moral postiti tudi on. Nanika mu je dala le en fižol in sicer zato, ker je bila izvedela, da so takrat, ko je gospod Jezus na križu umrl, vse ptičke žalovale, le edina sraka se je razščeperjala in krakala, kakor da se ni nič zgodilo.

A »Čik« ni bil le za zgago pri hiši. Učil se je tudi marsičesa, kar je njegov gospodar od njega zahteval. Znal je dati »tačko«, priklanjati se in kašljati kakor gospod naddavkar.

Kadar pa je bil dobre volje, je tudi zapel. To petje sicer ni bilo niti najmanj podobno žvrgolenju drugih ptičev, nasprotno — slišati je bilo kakor da bi kdo pilil žago ali pa kakor da škriplje kolo, ki ga že najmanj pet let niso namazali — a ker je bilo njegovo prizadevanje za umetnost hvalevredno, ga je gospod naddavkar vsakokrat pohvalil: »Lepo poješ, Čikec, lep ptiček si ti! Prav zares!«

Le otrok ni maral. Zapodil se je za šolarji, ki so prišli mimo hiše, jih kljuval v pete in srdito krakal za njimi, da so bežali pred njim.

Ko se je navadil svoje bližje okolice, je pričel uhajati tudi drugam. Najbolj pri srcu mu je bil vaški farovž.

Nekoč, ko ga je vleklo ven, je prišel do župnišča in ker je videl odprto okno, je naglo smuknil v pisarno, kjer ni bilo nikogar. Gospod župnik je bil malo prej odšel in za seboj zaklenil pisarno. Zato se je deklam kaj čudno zdelo, ko zaslišijo iz pisarne ropot, šušljanje papirja in take zvoke, kakor da bi kdo zamolklo kašljal. Kuharica stopí bliže in pritisne na kljuko. Pisarna je zaprta in sama je videla poprej župnika odhajati. Kdo bi bil sedaj tu le notri? Morda tatovi, ki so se zaklenili, da bi laže kradli. Ali ne škrtá nekaj, kakor da bi nekdo poskušal odpirati omaro. Sedaj spet ropot in pridušeno kašljanje — moj Bog, kako čudno je to kašljanje! Tako ne kašlja zdrav človek. Kaj pa . . ., če — straši.

Ko je prišel župnik domov, je našel kuharico in dekle v kuhinji vse preplašene.

»Kaj se je zgodilo? Kaj ste tako blede in prestrašene?«

»Oh, gospod župnik, naj ne bodo hudi, naj se ne jezijo name, jaz prav nič ne verujem v vraže, a kar je res, je le res...«

»Kakšna bedarija je spet to! Kaj se je zgodilo?« je vprašal župnik jezno.

»Oh, gospod župnik, v njihovi pisarni straši!« je zajavkala stara dekla.

»Kaj še! Dosedaj še ni strašilo nikjer in sedaj bi na vsem lepem in ob belem dnevu strašilo v moji pisarni. Poglejmo!«

Župnik je odločno odklenil vrata v pisarno in korajžno vstopil. Plaho so mu sledile ženske.

»Davkarjeva sraka je bila vaš strah, saj nam je pustila svoje vizitke tu. Ti preklicana sraka. Vse je razmetala — no, sedaj pa le vse pospravite in očedite, strahovi menda nimajo navade, puščati take sledove za seboj!«

Osramočene so morale ženske na delo.

»Čik« pa je prišel sedaj večkrat na obisk k župniku. Navadil se ga je celo tako, da mu je v svoji nagajivosti in predrznosti skočil na konico čevljev in — kakor bi trenil — odvezal pentlje. Še celo cerkev ni bila varna pred njim. Letal je pod obokom naokrog in puščal na klope svoje nečedne sledove, priskakljal ob delavnikih, ko je bilo le malo ljudi v cerkvi pri maši, do oltarja in dražil mežnarja in župnika.

Ako pa je šel gospod župnik z gospodom naddavkarjem na izprehod, je šel tudi »Čik« z njima, ju modro gledal, čivkal in se zavedal svoje pomembnosti.

Nekoč pa sta gospod naddavkar in tudi Nanika odpotovala na počitnice k sorodnikom, »Čika« pa sta pustila za ta čas pri gospej upraviteljevi, ki je imela živali zelo rada.

A »Čik«, ki je bil sicer zelo dovteten za ljubezen drugih ljudi, se to pot ni zmenil za nikogar. Venomer je iskal svojega gospodarja in Naniko, žalostno čivkal, ju klical in gledal napeto na cesto in na dvorišče, kje bi ju mogoče le zagledal.

Za jed ni maral, najslastnejše priboljške je nevoljno odrival, peti se mu ni dalo in tudi v župnišče ga ni prav nič mikalo.

Čik je žaloval.

Nekega dne sta se gospod naddavkar in Nanika vrnila s potovanja.

»Kje je »Čik«?« je bilo Nanikino prvo vprašanje.

»Tako ga boš videla,« je odvrnila gospa upraviteljeva nekam čudno. »Sedaj se najprej malo oddahni in sedi k mizi, da bomo kosili. Danes sta z očetom naša gosta.«

Pozneje sta se gospod naddavkar in gospa upraviteljeva v kuhinji nekaj menila, kar pa Nanika ni mogla slišati, ker je morala odgovarjati upraviteljevemu otrokom, ki so z raznimi vprašanji rinili vanjo.

Med jedjo je vprašala drugič: »Pa kje je »Čik«?«

»Saj ga boš videla. Le jej sedaj!« ji je spet odvrnila gospa upraviteljeva. »Koj, ko prideš domov, ga boš videla.«

Ko sta šla z očetom proti svoji hišici, je Nanika opazila, da nosi oče zavitek, ki ga poprej ni imel.

»Ali je tu kaj dobrega notri?« je vprašala očeta, meneč da jima je upraviteljeva dala še kaj dobrega za južino.

»Ne, Nanika, tu je nekaj slabega notri!« je odvrnil gospod naddavkar potrto.

»Čik!« je zaklicala in oči so se ji zasolzile.

Gospod naddavkar je pokimal. Potem pa ji je povedal, kar je bil izvedel od gospe upraviteljeve. Čik je bil baš prejšnji dan poginil od žalosti, ker je mislil, da ju najbrže nikoli več ne bo domov. Ako bi se bila

vrnila le nekaj dni popreje, bi ju morda sedajle zabaval s svojim predrznim, a tako veselim krakanjem in pel, kakor je znal peti le on.

Nanika ni hotela odgrniti zavitka in pogledati svojega mrtvega prijatelja. Gospod naddavkar sam ga je zagrebel na vrto.

Nanika pa je zvečer gledala skozi okno. Tako prazno je bilo v njenem prijaznem domu. Nič več se ji ni bilo treba hudovati nad nagaživim »Čikom«, a tudi nič več smejati njegovim malim prijaznostim.

Samega sta ga pustila in prav nič pomislila na to, da utegne njegovo zvesto sračje srce zamreti od žalosti in zapuščenosti.

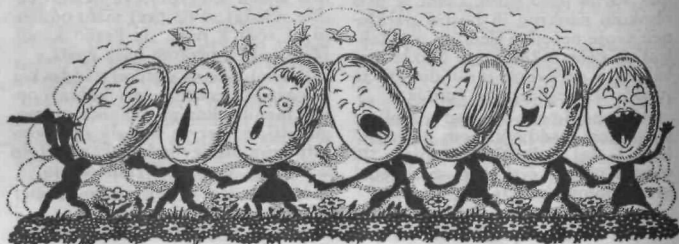
Lukec Klukec ...

*Lukec Klukec, slaven mož,
brat mu je mogočni mrož,
stric je ščuk, bodečif rož
in trgovec je lisičif kož.*

*Kamor stopi, laže, laže,
coprnije rad pokaže,
izdeluje čudne maže,
širi le neumne vraže.*

*Lukec Klukec, vse se zbira
in od smeja kar umira,
on se z vetrom tepe
in z denarci polni žepe ...*

Marijana Željeznova - Kokalj

Velikonočni ringaraja

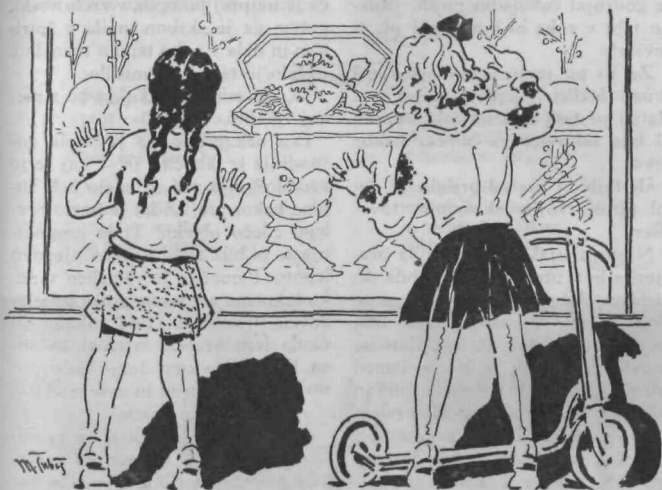
Velikonočna pravljica

V izložbi drage slaščičarne je ležal piruh, okrašen s cveticami iz

čili pred njegovo krasoto. Nobeden ni imel zlatega traku, niti bogato mehko postlane posteljice.

Bližala se je velika noč in pirhi so čakali svoje kupce.

»Kaj vi, reveži!« je klical ošabno piruh z zlatim trakom. Trebuščki so vam iz trdega sladkorja, polepljeni samo z zlatim papirjem, zno-

barvastega sladkorja. Trebušček mu je bil prevezan z veliko, zlato petljo, ki se je bleščala v soncu, da je jemalo vid. Prevzetno je gledal na ulico, kjer so se zbirali pred izložbo otroci ter občudovali njegovo lepoto. Bil je najlepši velikonočni piruh v vsej slaščičarni in bil je tudi ponosen na to. Udobno je ležal v prelepi škatli, ki je bila odprta, da bi ga mogel vsakdo pogledati, in postlana z nežno lesno volno. Drugi, skromnejši pirhi so se ponižno kr-

traj pa ste votli. Vi pridete kvečjemu v revno hišo. Le pogledjte mene! Ves sem iz najboljše čokolade in v meni so sami dobri bonboni, napolnjeni s sladko nadevo. Jaz pridem gotovo v prekrasno sobo, kjer jedo samo na srebrnih krožnikih. Tam me bodo čislali, ker sem lep, in nikomur ne pride na um, da bi tako lepoto pojedel.«

Drugi pirhi so mu ponižno pritrjevali: Res je tako, o srečni čokoladni piruh!

Pred izložbo sta se ustavili dve deklici, pritiskali svoj nosk na steklo in koprneče gledali lepi čokoladni piruh.

»Ah, ta je lep!« je vzdihnila manjša deklica v obnošeni, toda čisti jopici in s široko odprtimi očmi gledala in gledala.

»No, no! Le ne pojej me z očmil!« je godrnjal čokoladni piruh. »Ravno tebi v roke bi hotel, kaj ne, ti revica!«

Za to pa je prijazno ogledoval drugo deklico v svileni jopici in z zlatim prstančkom na roki, čeprav ni bila tako lepega obraza kakor prva.

»K tejele bi pa rad prišel,« je dejal piruh svojim skromnim tovarišem.

Nasproti slaščičarne je bila branjerija in v njeni izložbi so bila tudi jajca. Ampak kakšna! Na ta se ošabni piruh še ozrl ni, zakaj bila so navadna, z belo lupino. Zato se je zelo začudil, ko se je eno izmed teh revščet v peharju predrznilo in zaklicalo nanj, ko sta deklici odšli:

»Da se le ne bi uštel, prevzetnež, in dočakal slabšega konca kot mi drugi! Sit sem že tega tvojega napihovanja.«

»Kaj si dovoljuješ, neumno kurje jajce? Misliš, da mene tudi dajejo v testo, kakor tebe?« je kričal čokoladni piruh čez ulico. Odslej se ti dve jajci nista mogli videti in sta se neprestano prepirali, dokler nista nekoč obe izgini iz izložbe.

Kurje jajce je odnesla mama tiste revne deklice, čokoladno pa oče deklice s svileno jopico. Ko ga je prodajalka jemala iz izložbe, je ošabni piruh še posmehljivo zaklical proti branjeriji:

»Vidiš, kakšen gospod me kupuje? Veliko sreče, ko te bodo mesili za cmoke!«

Kurje jajce niti odgovorilo ni. To pot ima čokoladni ošabnež prav, nič drugega ga ne čaka nego skorajšnja smrt.

Toda zgodilo se je drugače. Gospodinja, ki ga je prinesla domov, ga je najprej potopila v vrelo vodo, potem ga je skrbno umila s špiritom in dala v neko temno tekočino. Ležalo je tam in si mislilo:

»Radoveden sem, kaj se bo z menoj zgodilo.«

Čez nekaj časa ga je vzela gospodinja iz tekočine in — kaj se je zgodilo? Nič več ni imelo bele lupine kakor prej! Zdaj je imelo prelepo rdečo obleko. Toda gospodinja še ni bila zadovoljna z njegovo lepoto. Pomočila je vžigalico v neko tekočino ter risala z njo po njegovem trebuščku. Pod rokami so rastla lepa srčeca, zvončki, cvetlice. Ko je delo končala, je zadovoljno pogledala piruh in zašepetala:

»To bo Ančka vesela!«

In res je bila! Skakala je veselo okrog pirha, ga ljubeznivo pestovala v svojih otroških dlaneh in niti na um ji ni prišlo, da bi ga snedla. Saj ga je dobila od mamice! Postavila ga je lepo v čedno košarico in, kadar se je nanj ozrla, so ji zasijale oči od veselja.

Piruh je ležal v košarici vés srečen in si mislil:

»Ko bi me takole videl tisti čokoladni ošabnež, ta bi gledal, kako sem zdaj lep in kako me ima moja deklica rada.«

Medtem ko je tako mislil, se je vrnila gospodinja, položila nekaj na mizo in rekla:

»Na, Ančka, pojey tole! Zdravnikova Jelka si je s slaščicami že pokvarila želodec.«

Piruh gleda, gleda in ne more verjeti očem. Saj leži na mizi čokoladni piruh iz slaščičarne! Toda kakšen je! Sladkorne cvetlice so odluščene, trebušček ima prazen, zlato petljo pa umazano in zmečkano.

Tudi čokoladni piruh se je oziral

po sobi in spoznal jajce iz branjerije. Vzdihnil je:

»Kako si srečen in lep! Tvoja deklica te ima rada, moja pa me je komaj dobila, že mi je iztrebila trebušček, bonbone pojedla in vse okraske odluščila. Potem se ni več zmenila zame. In zdaj...« Ni dokončal. Prišla je Anica in ga pojedla.

PESEM

Ptička na vejici
poje: »Čiv, čiv,
s čim si v vročini
boš žejo gasil?«

Muren pred luknjico
svira: »Čiri,
rosa — vodica
najbolj pohladi.«

Pa se še Tinica
vmes oglasi:
»Voda, med, mleko
dobrote so tri.«

Hvalita deklico
muren in tička
in sonce nebeško
poljublja ji lička.

Ivan Albreht

Velikonočni zajček

Foto Ferd. Premru

Solička športnega stricka

Planica je za nami. Zadovoljni smo in nismo. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da je človek s smučkami splaval nad sto metrov daleč, in to se je zgodilo v Planici, v naši Planici! Gotovo je, da se ime Avstrijca Bradla ne bo nikdar pozabilo. Naj sedaj Norvežani skačejo celo dve sto me-

Velika skakalnica v Planici, 180 m visoka. Levo spodaj ljubljanski nebotičnik, 55 m visok, levo zgoraj beograjska Soborna cerkev, 37 m visoka

trov, se bo vendar bralo v zgodovini zimskega športa: prvi, ki je preskočil znamko sto metrov, je bil Bradl. Naj Amerikanci zgrade od naše dvakrat večjo umetno skakalnico, zgodovina bo vendar pričala: v Planici je bilo, ko je ..

Seveda bi bil še dosti večji uspeh, ko bi bil naš skakač dosegel to daljavo. No, tega pač niti največji optimist ni pričakoval, saj smo bili vsi iz sebe od veselja in lastnim ušesom nismo mogli verjeti, ko smo slišali, da je Novšak srečno pristal pri devetdesetih metrih. Pred dvema letoma je bil to še svetovni rekord!

To bi bila svetla stran Planice. Sedaj pa še temna: Norvežani so prišli in tekme samo — gledali. Razburjeni gledalci so jim žvižgali in jih za posmeh kepali. Nekaj torej ni bilo v redu. Pravijo, da so nam inozemci zavistni radi uspehov naše Planice, da nam nalašč mečejo polena pod noge, da nam vedno tik pred tekmovalcem zagodejo kako bridko... Če je to res, moramo to početje kot športniki in kot domoljubi hudo obžalovati. Obžalovati pa moramo tudi tisti drugi del, namreč ravnanje z norveškimi tekmovalci. Gotovo je, da bi bili ti radi skakali, gotovo jih je bolelo, da jim je pred nosom Avstrijec odnesel svetovno slavo, a njihovi predstojniki so jim udeležbo prepovedali in kot pravi športniki so pokazali, da znajo ubogati. Ali naj jim to zamerimo? Kako krivično je bilo torej ravnanje gledalcev! A tudi gledalcev ne smemo obsojati. Vedeli so, da so norveški tekmovalci prišli v Planico na naše stroške, pričakovali so užitka ob njih mojstrskih skokih, nato pa tako razočaranje! Na kom je torej krivda? Na tistih, ki so skrivali resnico, da bi privabili čim največ gledalcev! To je žalostna stran letošnje Planice!

Planica pa nima samo veleskakalnice. Takoj pri kolodvoru sta še mala in srednja skakalnica. Na srednji, ki je visoka kakor ljubljanski grad, skače vaš dvanajstletni tovariš Ratečan Cuznar Janez; skočil je že večkrat preko 35 metrov. Posnemajte ga, da bomo kmalu čitali vaša imena v tujih časopisih, kakor danes čitamo imena: Novšak, Bradl, Pribošek itd.

Na Pokljuki so se vršile vojaške tekme. Premagali so nas Čehi in Romuni. Naši so sicer dobro smučali, a slabo streljali. Toda naša hrabra vojska je ta poraz popravila v Chamonixu v Franciji. Naš vojak Znidar je tam zasedel prvo mesto v alpski kombinaciji.

Na Pokljuki so se vršile tekme za državno prvenstvo v alpski kombinaciji. Državni prvak je postal mlad postaven fant, Tone Dečman. Nad Jesenicami na Rožci je zmagal v smuku Jeseničan Heim in je torej državni prvak v tej panogi.

Naša Sokolica sestra Ažmanova iz Kranja je zasedla na sokolskih smuških tekmah v češkoslovaški prvo mesto.

Niti plavači ne lenarijo, čeprav je še skoraj zima. Naš Draško Wilfan pridno trenira na Dunaju. Ljubljanci Ilirijani pa v zimskem bazenu poleg letnega kopališča Ilirije. Na zadnji tekmi v zimskem bazenu je sedemnajstletni Ilirjan Binder popravil državni rekord na 100 m prsno. Plaval je 1 minuto 21 sekund in 4 desetinke sekunde.

Zlata Praga je videla v marcu najboljše pingpongaše sveta. Tudi mi smo sodelovali in zasedli peto mesto. Za nami so bili še Nemci in Belgijci. Svetovni prvak je Avstrija. Mladi Ilirjan, Ziša Peter, na je v Celovcu postal »Koroški prvak« v table tenisu.

V Angliji se že več let borita univerzi v Oxfordu in Cambridgeu za prvenstvo v veslanju. Letos so trinajstič zmagali slušatelji univerze v Cambridgeu.

Ta mesec se je vršilo tudi več meddržavnih dvobojev v nogometu. Francija je porazila Belgijo z rezultatom 3:0, Madžarska Nemčijo s 3:2 in Holandska Belgijo z 8:0. Bratje Čehi pa so igrali z Avstrijo neodločeno 1:1.

V Ljubljani se je vršil tkzv. cross country tek, to je tek v naravi na 10 km. Tu smo Slovenci tako premočni, da se ostali deli države ne morejo z nami meriti. Glavna borba je bila med moštvom Primorja in Ilirije ter med pojedincem Bručanom in Krevsom. Zmagalo je po treh letih spet Primorje z odličnim Krevsom, ki je letošnjo milo zimo izrabil za temeljito pripravo.

Prav sedaj se vrši v Novem Sadu mojstrski šahovski turnir, ki se ga udeležujejo poleg jugoslovanskih mojstrov, Pirca, Kostiča, Kóniga in Trifunoviča tudi Čeha Opočenski in Pelikan pa Poljak Friedman. Dolejš se naš Pirc še kar dobro drži v vodilni skupini, vendar pa še ni igral z najmočnejšimi, zato bi bilo vsako prerokovanje tvegano. Za sedaj mu samo voščimo srečo in pazno zasledujmo v časopisih, kaj prinese vsako nadaljnje kolo!

Na cvetno nedeljo se je vršil v Ljubljani drugi veliki brzoturnir slovenske šahovske zveze, ki se ga je udeležilo 81 igralcev. Turnir je prinesel dosti presenečenj, med temi tudi novega prvaka Mariborčana Koniča, ki je svoj uspeh v polni meri zaslužil.

Sedaj se od vas poslavljam, z željo, da tudi vi izrabite lepo pomladno vreme za šport in si utrdite telo. Zdravo! Na svidenje!

Razglednica, ki jo je iz Planice prejel naš športni striček. Podpisani so na njej vsi pomembnejši skakalci

Največja drevesa

V Kaliforniji, v dolini Yosemite, se je podrlo in izkoreninilo pred kratkim v velikem viharju tretje največje mamutovo drevo. Ta drevesa, velikani med največjim drevjem na zemlji, imajo svojo tisočletno zgodovino, zgodovino, ki sega veliko globlje v preteklost kakor zgodovina vsega človeštva. Mamutovo drevo (latinsko: Sequoia gigantea) je bilo poznano prirodoslovcem že v prejšnjih stoletjih kot ostanek iz dob jura in krede, še preden so ga videli belci. Kajti odkritje mamutovega drevesa po belcih pade v l. 1850. Ledena doba na zemlji je mamutovo drevo uničila v Evropi, Aziji in v Severni Ameriki. Je to drevo kakor naš mecesen, drevo, ki raste v višini 1700 do 2900 metrov. Njegova rast je radi tega tudi zelo počasna. Mamutovo drevo potrebuje približno 2000 let, da postane 100 metrov visoko.

Neki angleški prirodoslovec je preštel 79 mamutovih dreves pod letnih zrasteh; 75 od njih je bilo starih preko 2000 let, štirje pa preko 3000. Zgoraj imenovano drevo, ki ga je podrl vihar, so domačini

imenovali »konjski hlev«; bilo je staro samo 1800 let, njegov spodnji del je bil izdolben od vremenskih neprilik in je bila radi tega njegova odpornost zelo zmanjšana. V izdolbenem delu so imeli Indijanci iz iste pokrajine že več desetletij hleve za svoje konje, odtod tudi njegovo ime. Čas odkritja teh dreves pade v dobo bojev med belokožci in Indijanci, v dobo kalifornijskih zlatokopov. Ko je l. 1848. Švicar Avgust Suter našel v dolini Sacramento prve kose zlata, so jeli poplavljeni te pokrajine iskalci zlata, ki so bili večidel le delomrzneži in postopači. Ti ljudje so domačine Indijance skoraj popolnoma iztrebili in pregnali. V dolini Yosemite, v zadnji obrambni postojanki Indijancev, so našle napadajoče čete belcev na tisoče teh prastarih gozdnih velikanov. Tudi vest o tej najdbi je prignala tja novo množico ljudi — bili so to prekupčevalci z lesom. Drevo je padlo za drevesom pod udarci neusmiljene sekire. Pozno, toda še v pravem času, je bila dolina Yosemite razglašena za naraven park. In tako raste na tej visoki planoti še nekaj stotisočletnih mamutovih dreves v vsej divje romantični krasoti.

Potopljena mesta

Pred nedavnim časom so zaradi vročine in suše, ki sta povzročili močno znižanje vodne gladine, odkrili v jezeru Tai v severnem delu Kitajske prastaro, potopljeno mesto. Ribiči so razločevali iz svojih čolnov mestno obzidje, ceste in hiše na dnu pod vodno gladino. Po pripovedkah, ki jih pripovedujejo v tej pokrajini, gre tu za veliko mesto Saniang, ki se je potopilo ob isti povodnji, zaradi katere je takoj nato nastalo jezero Tai. Seveda ni Saniang edino mesto, ki je izginilo

pod vodo in ki živi danes samo v pravljici in pripovedki dalje.

Poznamo še veliko potopljenih mest in celo celin. Spomnimo se samo na Atlantido. Veliko, nekoč zelo obljudeno mesto leži baje tudi na dnu jezera Killarney na Irskem. Nemčija ima svoje potopljeno mesto Vineto, ki je nekje na obali Vzhodnega morja izginilo v valovih. Nekdanje francosko mesto Ys na severozapadni obali Francije leži baje pod vodovjem zaliva Douarenez. Bretanci na otoku Seine kažejo še danes pri osekli velikanske nakopičene skale, ki predstavljajo, kakor trdijo, temelje potopljenega mesta Ys.

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Tudi pri čevljarju uboga Pavliha tako natanko, da ga ne obrajtajo

Zdaj si najde Pavliha delo pri čevljarju, ki je rajši postopal, kakor delal, in rajši posedal v krčmi, kakor na svojem trinožniku.

Ko se nekoč spet odpravi pohajkovat, da Pavlihu kos usnja in mu reče, naj ga prireže. Na Pavlihovo vprašanje, po kakšni meri hoče imeti urezano, odgovori: »Urezuj debelo in drobno, kakor vidiš pastirje, ki gonijo na pašo!«

»Prav,« odvrne Pavliha ter se spravi na delo takoj, ko odide čevljar zdoma.

Vzame usnje in krivec ter nareže iz usnja prašiče, vole, teleta, ovce, koze, kozle in še druge živali.

Zvečer se vrne mojster domov in vpraša Pavliha, kaj mu je pripravil. Ali je debelo gledal! Prime se za glavo in reče: »Za božjo voljo, kaj si vendar napravil?«

»Kaj vam ni povšeč?« se začudi Pavliha. »Napravil sem vendar samo to, kar ste mi ukazali.«

»Kaj?« se zavzame čevljar. »Jaz da bi ti ukazal kvariti usnje?«

»Ukazali, ukazali,« trdi Pavliha. »Rekli ste mi, naj prirezujem debelo in drobno, kakor vidim pastirje, ki gonijo na pašo.«

»Eh!« se jezi mojster. »Rekel sem ti, da prireži velike in male čevlje, kakor jih nosijo pastirji, ki gonijo na pašo, pa da šivaj take čevlje lepo po vrsti.«

»Glejte, mojster,« ga tolaži Pavliha. »Če bi mi tako povedali, bi bilo vse dobro. Tako pa —« Rekši napravi žalostno lice, kakor da se sam

ne more potolažiti spričo svoje nerodnosti.

Mojster se nazadnje potolaži in odpusti Pavlihu škodo, ko mu ta obljubi, da v prihodnje stori vse, kakor mu ukaže.

Kmalu potem mojster sam prirezuje ter podaja prirezano usnje Pavlihu rekoč: »Na, šivaj lepo po vrsti male čevlje z velikimi!«

Pavliha vzame blago, mojster pa ga gleda in vidi, kako jemlje Pavliha blago za male in blago za velike čevlje in vse to lepo sešiva.

»Kaj spet počneš?« se razhudi mojster.

»I, kar ste mi rekli,« nedolžno odgovori Pavliha. »Malo lepo po vrsti z velikim.«

»Ti si mi pravi,« de šivar. »Vse napraviš, kar in kakor se ti reče, ne pomisliš pa, kako je bilo mišljeno, kar se je reklo!«

»Res je,« na to Pavliha. »Zakaj vem, da kdor napravi, kakor so mu rekli, ga ne tepejo. Če pa ne, je narobe.«

»Že prav,« povzame mojster. »Viš, le da sem mislil sam malo drugače, kakor si razumel ti. Kar sem ti dejal, je bilo tako, da dodelaj najprej par majhnih in potem par velikih čevljev, ali pa najprej par velikih in potem par majhnih; zato sem rekel, da delaj lepo po vrsti. — Na, mu še reče, »vzemi zdaj drugo delo v roke. Tu imaš kos usnja, ureži mi iz njega čevlje po kopitul!« Mojstru se je že mudilo v krčmo, zato vrže Pavlihu usnje in brž gre.

Sedeč pri drugem poliču se v krčmi naenkrat zmisli, kako je na-

ročil svojemu pomočniku. Zazdi se mu, da bi ga ta spet lahko napak razumel. Hitro tedaj popije vino in teče domov. Tu najde Pavliha, ki urezuje vse usnje po najmanjšem kopitu.

urezovati po kopitu, pa sem si mislil, da je vseeno, po katerem. In sem vzel tisto, ki mi je bilo najbolj pri roki.«

»Že vidim,« ga preseka mojster, »da se s teboj ne da izhajati. Kar

»Bog te je dal!« zakliče mojster. »Zakaj urezuješ vse po najmanjšem kopitu? Pokaj nama bo toliko majhnih čevljev? Ali ne veš, da se mora prirezovati vedno po večjih, ker se iz takega kosa še vedno lahko urežejo manjši?«

»Na to res nisem mislil,« se zagovarja Pavliha. »Rekli ste mi samo

besede znaš gristi in obračati, kakor se zdi tebi. — Ampak zdaj mi plačaš usnje, ki si mi ga pokvaril.«

»O,« pravi Pavliha mirno, »strojar vam gotovo rad udela in proda tudi drugi kos.« Nato vstane, gre skozi vrata, se obrne in še reče: »Če se ne vrnem, vedite, da sem bil tukaj. Zbogom!«

(Dalje prih.)

IZ MLADIH PERES

Pomladne cvetice

V tišini na obronku gozda se zvonček z glavico je vzpel, trobentico je v rosnem jutru iz posteljice sonček vzpel.

Zdaj zvonček vseokrog pozvanja: Vijolica, prebudi se! Trobentica glasno oznanja: Mi smo že tu! Ne mudi se!

Opojno sladko gozd dehti, sto drobnih cvetk v nebo kipi, vse božje stvarstvo veseli se prvih zlatih sončnih dni.

Čebelice se v gostem roju ves dan cveticam klanjajo, zvečer vse trudne v toplem panju se v sladke sen zasanjajo.

Trobentice in zvončke bele so šli otroci pridni brat, vsi srečni so domov prinesli preljubi mamici — pomlad...

I. Č.

Velikonočna

Zvonovi čez polje zvonijo, ves čist je njihov glas in svetel, v sladko pomladno melodijo odmeva pesem: Krist je vstal.

Marjan

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

1. MREŽA

1	2	3	4	5	4	6	7
8	4	9	4	1	4	3	7
9	2	7	10	11	12	5	6
7	13	11	1	4	14	8	4
8	7	15	16	3	7	17	4
13	7	17	4	9	8	7	12
18	19	18	17	9	11	1	4

Ključ:

- 6-7-8-17-18 slovenski pesnik,
 19-11-1-17-4 kraška reka,
 2-3-9-16-10-4-9 obrtnik,
 15-7-12-7-5-4 koristna živalca,
 13-7-5-7-14-18 kovina.

2.

DOPOLNILNICA

- AD M R D L pomorski častnik,
 — AD — — — — — cerkveni dostojanstvenik,
 — — AD — — — — — življenjska doba,
 — — — AD — — — — — hrošč,
o o k l AD o o dodatek,
o o o o o AD mesto v Jugoslaviji.

Namesto črtic vzemi črke: A A A B
 B Đ E F G I A K K L L L M M N O O
 O O R R R S S Š T U.

3.

KVADRAT

1	A	A	A	A
2	A	A	B	D
3	D	D	D	M
4	N	O	O	V
- Vodoravno in navpično:
- tekočina,
 - žuželka,
 - žensko ime,
 - moško ime.

4.

BESEDNICA

- A A E G slovenski pesnik,
 I L L M gorstvo,
 N O O P mesto na Poljskem,
 R R R T zabava,
 U V V V kožno vnetje.

Prva navpična vrsta navzdol in zadnja navpična vrsta navzgor tvorita ime mesca.

5. IZLOČILNICA

Vis, Raka, ples, emir, mrak, lonec.
 (Črtaj v vsaki besedi eno črko, tako da ti ostane pregovor!)

REŠITEV UGANK IZ MARCEVE ŠTEVILKE

- Diamant. L, oje, sluga, Trebnje, poveljnik, dvajset, glava, Ana, a. Po sredi navzdol: Ljubljana.
- Dopolnilnica. Analiza, bandero, Planica, kotanja, Marjana, tulipan.
- Kvadrat. 1. Egipt, 2. govor, 3. Ivana, 4. ponev, 5. trava.
- Besednica. 1. jopič, 2. Simon, 3. psalm, 4. truma, 5. Itaka, 6. arija. — Josip Stritar.
- Pregovor. Bolje danes pet ko jutri šest.
- Posetnica. Maribor.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Dora Ivančeva iz Sodražice; Zlatica Jugova iz Studencev pri Mariboru; Mitja Grašič iz Litije; Vladimira Bratuževa, Vlasta Bergantova, Ruženka Sedlakova, Stanko Kopač - Ponikvar, Peter Sajovic in Julče Grabner iz Ljubljane; Ivan, Marjan in Matko Svofljšakovi iz Doba pri Domžalah; Vida Pikuševa iz Dolnje Lendave; Marjan Lebar iz Brežic; Dorijan Heller iz Kranja; Mira Kapusova in Milka Hochreiterjeva iz Maribora; Milena in Božidar Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju.

NAGRADE

Za naše pridne ugankarje, ki bodo pravilno rešili vse gornje zastavice, razpisujemo spet pet nagrad — in sicer:

- izvod Pravljice iz gozda
- izvoda povesti Medvedek Markec
- izvoda zbirke Potepuhi.

Vse imenovane knjige nam je blagohotno dal na razpolago avtor g. Adam Milkovič. Hvala mu lepa — ugankarjem pa mnogo korajže in sreče!

Leta 1910. je začel sedanji angleški kralj zbirati vse, kar so pisali in tiskali o njem. Kmalu je bil prisiljen, da je ustanovil v ta namen poseben urad. V nekaterih letih so potem zbrali toliko časniških izrezkov, da obsega ta zbirka danes 50 debelih knjig z okroglo 350.000 izrezki.

V Indiji uporabljajo danes 17 različnih vrst koledarja, ki so si za cele dneve narazen. Razlikujejo se pa tudi po letnicah. Dočim štejejo nekateri l. 1936., datirajo drugi svoja pisma že z letnico 1937.

Iz Kopenhagna poročajo, da je morje pred kratkim naplavilo na zapadno obalo Jutlandije 66 velikih kitov. Največje živali so bile po 6 metrov dolge ter so tehtale vsaka do 1000 kg. Tako obilnega plena kitov na Danskem že dolgo niso imeli. Mišljenja so, da je živali pometal na obalo hud vihar.

V Aldertonu na Angleškem živi družina, ki izdeluje že 236 let šahovske figure. Vsako leto jih izdelata za približno 1000 kompletnih iger.

Mohamedov grob v Medini bodo razsvetlili z električnimi žarnicami. Arabska vlada si je to novost izmislila zato, da bi privabila čim več romarjev.

Amerika je še vedno zelo navdušena za križanke. Ameriška zvezna država Ohio (izg.: Ohajo) je zdaj sklenila že v tretjem razredu osnovnih šol uvesti križanke kot obvezen predmet. Posebni profesorji, strokovnjaki za križanke, bodo dvakrat na teden po 3 ure predavali o novem predmetu.

Pravo šahovsko čudo je šele 15 letni Belgijec Filip Bernard. Pri 500 šahovskih partijah, ki so jih igrali zadnjih 10 let za svetovno prvenstvo, zna čudežni deček vse poteze na pamet.

Krompir praznuje v tem letu 450-letni evropski jubilej. Kakor je znano, sta ga prinesla v Evropo iz Peru-ja l. 1586. dva Angleža. Toda šele 200 let pozneje so ga pričeli splošno uživati.

Ko smo mi imeli 11. septembra l. 1935., so Abesinci imeli 5. in zadnji dan 13. meseca l. 1927. Naslednji dan je bil 1. dan meseca maskarama in leto 1928. V Abesiniji imajo namreč 13 mesecev, 12 po 30 dni in posebni 13. mesec po 5 ali 6 dni. Meseci so imenovani po letnih časih. Najkrajši, 13. mesec, pa se imenuje kvagme, kar pomeni dodaten. V tem mesecu se ne izplačuje nobena plača in tudi nobena najemina.

Švedska je praznovala pred kratkim jubilej svojih poštinih znank. Ob tej priliki je neka modna tvrdka izdelala svojevrstno oblačilo. Ta obleka najmodernejšega kroja je bila sestavljena iz samih poštinih znank vseh držav. Njena barvitost in lepota, ki so jo še povzdigovali črni svileni trakovi, sta vzbujali splošno občudovanje.

Na normanskem otoku Guernseyu, 70 km jugozapadno od mesta Cherbourga, imajo največji rastlinjak za grozdje na svetu. Dolg je 230 metrov; vsako leto pridelajo v njem 25.000 velikanskih grozdov. Spomladi sta dva moža 6 tednov zaposlena od jutra do večera, da porežeta na trtah vse manjše grozde, da ostanejo in dozori le največji in najboljši.

Najbolje plačani igralci v filmskem mestu Hollywoodu (izg. Holivud) v Ameriki nista ne Greta Garbo in ne Marlena Dietrich. Največ zaslužijo dojenčki. Otrok, ki mu je 6—8 mesecev, zasluži 10 dolarjev (približno 500 Din) za 2 uri filmanja. Mesec dni star dojenček zasluži pa 150 dolarjev (6000 Din). Vsak šolarček lahko izračuna, da morajo starši s takimi otroki zaslužiti pravičnice denarje. Toda hollywoodske pogodbe strogo odrejajo, da takle dojenček ne sme biti filman dalje kakor 30 sekund na dan. Zato starši ne prineso domov več kot 75 dolarjev (3000 Din) na dan. Ali ni to dosti?

Neki angleški potovalec in lovec pripoveduje, da je bil najpogumnejša žival, kar jih je srečal v Afriki, nosorog. Ta žival takoj napade svojega sovražnika, tudi če je ta močnejši. Zgodí se tudi, da napade tovorni avto ali lokomotivo. Lev, ki ga tako slavijo, pa je strahopetec, ki jo pred močnejšim sovražnikom takoj odkuri.